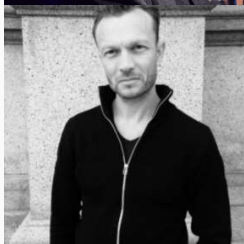

Houellebecq i vellykket vending mod kærligheden

Bo Heimann09.09.2022

LITTERATUR // ANMELDELSE – Michel Houellebecqs seneste roman *Tilintetgøre* er nu kommet på dansk, og den er fremragende, skriver Bo Heimann. 700 sider gør den til den franske forfatters længste roman indtil nu, og det er hans varmeste. Jo, ligefrem varm.

Tilintetgøre

Michel Houellebecq

Vinter Forlag, 720 sider

Kr. 399,95,-

Åh, hvor jeg blev ramt af Houellebecq tilbage i 2002, da jeg læste ham første gang. Det var romanen *Platform*, der svirpede som en lussing: *'Vi stinker af egoisme, af masochisme og af død. Vi har skabt et system, som det simpelthen er blevet umuligt at leve i; og som vi desuden fortsætter med at eksportere,'* læste jeg og fik dermed ord slynget i ansigtet, der kunne forklare lidt af det, der dengang rumsterede i mig, men som dog kun var en gryende erkendelse i en umoden mand.

For kun nogle år før var Muren faldet, og verden stod i 2002 stadig åben i en rus af frihed, liberaliseringer, muligheder og globalisering. Der gik mange år, før jeg begyndte at forstå, at jeg løb med min tidsånd og svigtede kærligheden, nære relationer og sammenhængskraften i vores samfund ved hylde liberaliseringer af alle slags og spurte væk fra hjemegne, traditioner og fællesskaber.

Jo, det viste sig, at mange af os stank. Nu er vi som frisatte individer i frit fald igennem forfaldne demokratier, hvor alt er indrulleret i markedets kyniske logik.

Houellebecq så det til gengæld tidligt. Hans forfatterskab skulle vise sig at blive ét af tidens absolut mest betydningsfulde.

Forfatterskabet

Allerede i debuten helt tilbage fra 1994, *Udvidelse af kampzonen* (da. 2002), viser Houellebecq, hvordan alt er underlagt markedets grumme betingelser – også kærligheden. Fattige og grimme mænd har intet at handle med og får derfor hverken kærlighed eller sex. Det er kulsort. Og sjovt, selvom man næsten ikke kan få sig selv til at grine.

I *Elementarpartikler* (da. 2001) er han tilsvarende sylespids klar på sin agenda: To halvbrødre personificerer samfundets forfald. Den ene overarbejder sig væk fra alle følelser og enhver lyst og ender med at ville opfinde et nyt menneske, der kan være lykkeligt og reproducere sig selv uden følelsernes og seksualitetens irriterende snarer. Den anden knepper sig væk fra al mening, slave af sine frigjorte lyster. Velkommen til valgmulighederne i det moderne menneskeliv, hvor kærligheden er umuliggjort, uanset hvad du vælger.

Tidens sværmerier for lyserød spiritualitet uden jordforbindelse udstilles på det grusomste i *Muligheden af en ø* (da. 2006) og med en kynisme, der i sin spydighed også er sjov. Vi er i en nær fremtid, hvor New York er gået under pga. klimaforandringer. Daniel er en standup-stjerne – hvis man ikke kan gøre noget ved samfundets forfald, så kan man om ikke andet grine ironisk af det hele, ikke? – der trods alt godt kan se, at han er på afveje.

Derfor opsøger han en (selvfølgelig sexfikseret) *New Age*-kult, der ikke kun lover lykke, men også evigt liv. Romanen er derfor uddrag fra Daniels oprindelige dagbog og indlæg fra hans genetiske reproduktioner – Daniel24 og Daniel25 – der kommenterer Daniels optegnelser fra fremtiden i et forsøg på at forstå, de 'gammeldags mennesker', der levede i begyndelsen af det 21. århundrede. Vidunderligt greb.

Kortet og landskabet (da. 2012) vandt Frankrigs mest prestigefyldte litteraturpris, Prix Goncourt. Tristessen er nu monumental. Ingen har illusioner om kærlighed. De gider ikke engang være liderlige mere. Alt håb er ude. Hovedpersonens kæresteforhold falder fra hinanden, fordi job i udlandet og rigere mænd trækker mere (sådan er dét jo).

Houellebecq skriver sig selv ind i romanen og lader sig dræbe og partere. Opklaringsarbejdet viser, at forfatteren ikke havde noget som helst liv ud over kærligheden til penge. Er der så tale om drab egentlig? De, der har læst Houellebecq som misogyn, har åbenbart ikke kunnet læse, at mændene altid er de største idioter.

Underkastelse, der udkom på fransk på selve dagen for terroraktionen på Charlie Hebdo d. 7. januar 2015, hvor 12 mennesker blev dræbt og 11 blev såret af islamisternes infame terror, fremskriver forholdene i Frankrig til en demokratisk muslimsk magtovertagelse i 2022.

Misanthropien og pessimismen er helt intakt, men dog forelsker hovedpersonens sig i den gamle flamme, Camille

Ingen kan efterhånden holde tomheden og meningsløsheden ud i den vestlige frihed og verdslighed, så muslimerne og deres religiøse verdensorden – så er der i det mindste bare lidt orden og ingen arbejdsløshed, for kvinderne skal blive hjemme – får flertal ved valget (med hjælp fra venstrefløjen ...) og indfører derefter sharia.

Vestens masochistiske overgivelse er aldeles glædesløs. Nogle læser Houellebecq som håner af islam, tjoh, men det er altså ateisterne, der gennemgående fremstilles som masturberende alkoholikere og aldeles uden mening og håb.

Med *Serotonin* fra 2019 beskriver Houellebecq Frankrigs splittelse imellem land og by, og hvorfor De Gule Veste, som nærmest ikke var trukket i vestene endnu, da romanen udkom, har gode grunde til at være godt *pissed* over eliten i Paris. Misanthropien og pessimismen er helt intakt, men dog forelsker hovedpersonens sig i den gamle flamme, Camille, og kærligheden antydes pludselig som en overraskende mulighed. Et brud i forfatterskabet, der dog holdes i ude en armslængde, for det er irriterende, at Camille har en søn, som man jo så potentielt må dele hende med.

Burde man egentlig ikke slå den knægt ihjel?

En egentlig vending

Nu er *Tilintetgøre* så kommet på dansk. Den er – også – fremragende. Det er med over 700 sider Houellebecqs længste roman indtil nu, men ikke for lang. Og det er hans varmeste. Jo, ligefrem varm.

Bruddet fra *Serotonin* er nu en egentlig vending. Hvor Houellebecq tidligere har dissekeret os og efterladt os smertende i håbløshed, så begynder vi faktisk dér i *Tilintetgøre*. Verden er fortsat forfærdelig, men nu kan den angribes med trods, empati og tro på mennesket ved at insistere på, at noget er mere rigtigt end andet.

Vi er i 2027, og bogen starter i det store med international terror, halshugning af den franske finansminister (eller er det computermanipulerede billeder, verden får at se?) og et præsidentvalg, hvor en kendt tv-stjerne er sat i spidsen for de herskende klasser for at undgå, at den trængte arbejderklasse vinder valget (hvem er de sande populistere?).

Det er figuren Paul Raison, der samler trådene. Han er rådgiver for finansministeren og aktiv i både terroropklaring og valgkamp. Terroristerne vil stoppe globaliseringens udnyttelse og tage magten tilbage fra Silicon Valleys grådighed, hvilket jo er meget ædle mål, der dog selvsagt ikke kan hellige midlerne (tilbage står så, hvordan vi får ændret verdens gang?).

Men det er Pauls private historie, der får fylde. Paul er gift med Prudence. Som altid hos Houellebecq er kærlighedsforholdet i en dødsrallen af ligegyldighed. Paul og Prudence minder så meget om hinanden, at den gnist, der kommer ud af forskellene mellem mand og kvinde, er forsvundet. De er helt ens, hvad angår baggrund, karrierer og ambitioner. Ud over dét er nærvær og passion som bekendt umuligt i en fortravlet hverdag, hvor arbejdet er det vigtigste.

[Livet giver måske mening alligevel, selvom vi jo alle blot venter på aldring, sygdom og død](#)

Men hvor Houellebecq plejer at efterlade os hér med opløsning og håbløshed op til halsen, så bærer han fortællingen i *Tilintetgøre* videre: Pauls far rammes af sygdom, og hjemme blandt familiemedlemmerne i barndomshjemmet i provinsen oplever Paul igen samhørighed og fællesskab. Hans hjemmegående søster og hans fars partner er skønne kvinder. Søsterens mand er en god mand. Lederen af det plejehjem, som faderen indlægges på er en anarkistisk helt, der ofrer sin karriere. Pauls bror møder også en fin, empatisk kvinde.

Der er med andre ord en menneskelighed og kærlighed ude på landet, som ikke findes i storbyerne. Derude blandt ikke synderligt godt uddannede mennesker, der ikke har de store ambitioner om at rage social status og materielle værdier til sig. Hos dem, som hverken interesserer sig for SoMe eller aktieporteføljer.

Og Prudence nærmer sig Paul igen med nænsomhed og omsorg. De genforelsker sig. De ser hinanden i øjnene igen. De får sågar lyst til at have sex sammen igen. Livet giver måske mening alligevel, selvom vi jo alle blot venter på aldring, sygdom og død, hvilket Paul må sande både mht. sin far og sig selv.

Et ømt lille 'ja'

På den måde undgår Houellebecq at fortælle sin gamle historie igen. Det er godt, for tiden har indhentet ham. Hvor han lagde ud med at være langt foran og decideret profetisk, så er vi andre efterhånden nået op på siden af ham: Globaliseringen og liberaliseringerne har efterladt mennesket i en tragisk basken rundt i en grænseløs frihed uden tro, mening og traditioner.

Houellebecq lægger dog mod enden et nådens ord ud til os: *'Uanset om man foragter og endog hader sin generation og sin tid, så tilhører man den alligevel, om man vil det eller ej, og man handler i overensstemmelse med dens anskuelser; det kræver exceptionel moralsk styrke at gøre sig fri af sin tid'*.

Tak. Ved nærmere eftertanke er det vel også en fordring?

Til sidst i bogen belærer Pauls søster ham om, at vores liv ikke tilhører os selv, men dem, der elsker os. Måske er det faktisk sådan, det er

Hvem skulle have troet det, men Houellebecq skriver mennesker frem, der vil det bedste i sig selv og andre; mennesker, der tror på familie, fællesskab og omsorg. Relationen imellem Paul og Prudence ender decideret rørende.

For første gang bliver det store spørgsmål, om kærlige forhold til andre mennesker vitterlig er mulige, besvaret med et positivt 'måske', eller måske ligefrem med et ømt lille 'ja'.

Spørgsmålet er så, om det egentlig er en god nyhed. For fordrer kærligheden ikke, at vi selvforelskede og troløse individer med hele verden for vores ateistiske fødder (og mindst én skilsmisse i bagagen), der lever for vores karrierer og har udviklingen af vores Selv og realiseringen af vores 'fulde potentiale' stående på et storbyalter, giver os ubetinget hen, tror og ofrer os selv?

Til sidst i bogen belærer Pauls søster ham om, at vores liv ikke tilhører os selv, men dem, der elsker os. Måske er det faktisk sådan, det er.

Bo HeimannForlaget VinterMichel Houellebecq

Bo Heimann

Bo Heimann, f. 1971, har som journalist og forfatter skrevet om eksistens, kultur og samfund i 25 år. Han er uddannet journalist fra DJH i 1997 efter praktik på Det Fri Aktuelt. Han er forfatter til en roman, en biografi om John Lennon og et

